

Agera
för säker vård

Välkomna

till möte med NSG patientsäkerhet och Socialstyrelsen

Dagens agenda

1. Aktuellt om patientsäkerhet
 - Axel Ros, NSG-ps
 - Charlotta George, Socialstyrelsen
2. Paus 10 minuter
3. Patientmedverkan i patientsäkerhetsarbetet
 - Lillemor Sjöberg, David Lidin, NAG
 - Louise Djurberg, Socialstyrelsen
4. Frågor 10 minuter
5. Avslutning 15.30

NYHETERNA

EXTRA

STÄRKT SAMARBETE!

**Socialstyrelsen, LÖF och NSG
patientsäkerhet utvecklar
samarbetet kring stöd till
regioners och kommuners
arbete med patientsäkerhet**

Bakgrund

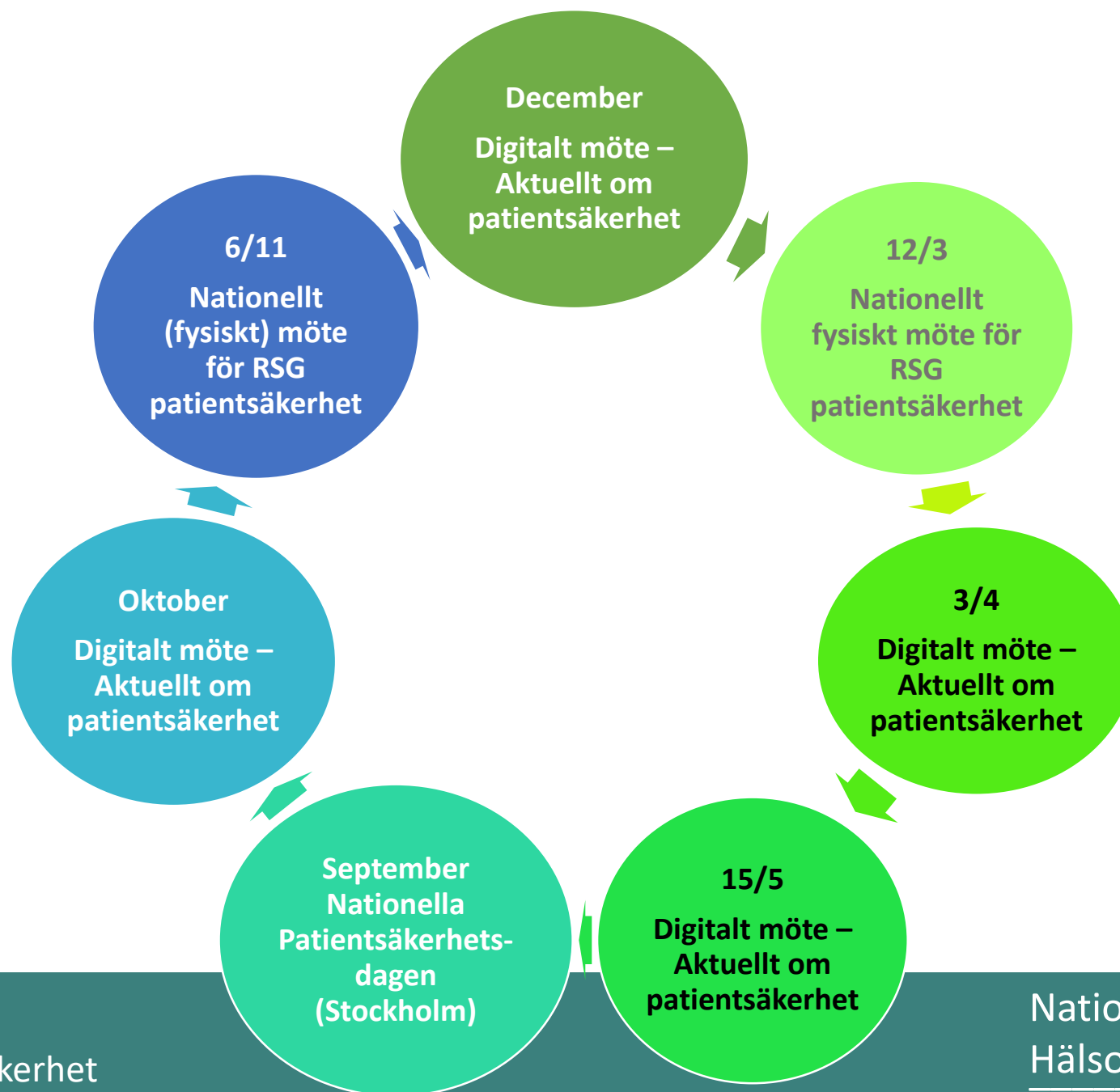
- Socialstyrelsen, LÖF och NSG patientsäkerhet har alla (olika) uppdrag att stöda arbetet med patientsäkerhet.
- SKR har avvecklat sitt aktiva patientsäkerhetsarbete
- Det finns ett behov av samordning mellan oss tre (största och viktigaste) intressenter för att
 - ✓ kraftsamla
 - ✓ fördela uppgifter klokt i förhållande till respektive aktörs uppdrag och
 - ✓ synkronisera aktiviteter och initiativ som riktar sig från den nationella nivån ut till regionerna och kommunerna

Därför är vi överens om att:

- Regelbundet **stämna av** aktuella pågående aktiviteter och insatsområden
- **Synkronisera** aktiviteter så att det blir tydligt (och rimligt) för mottagarna (regioner och kommuner)
- Ha gemensamma **planeringsdagar**
- Gemensamt anordna **nationella informations- och diskussionsmöten** riktade till RSG Patientsäkerhet, MAS/MAR, övriga som i regioner och kommuner arbetar övergripande med ledning och stöd av patientsäkerhetsarbetet

Plan för gemensamma nationella möten 2024

Aktuellt och på
gång –
NSG
patientsäkerhet

NSG patientsäkerhet

Nationell samverkansgrupp patientsäkerhet

Charlotta Nelsson, Sjukvårdsregion Mellansverige, ordförande

Marga Brisman, Västra Sjukvårdsregionen

Monica Eriksson, Norra sjukvårdsregionen

Elda Sparrelid, Sjukvårdsregion Stockholm - Gotland

Pär Lindgren, Södra sjukvårdsregionen

Axel Ros, Sydöstra sjukvårdsregionen

Christel Schemmel, MAS, Uddevalla kommun

Monika Johansson, processtöd

NSG patientsäkerhet – kommunal representant

- NSG patientsäkerhet har uppdrag för regionerna, inte för kommunerna
- Men samarbetet med kommunerna är mycket viktigt
- Viktigt med kommunalt perspektiv i vårt arbete, därför
 - kommunal representant i NSG
 - kommunala representanter i nationella arbetsgrupper NAG
 - kommunala representanter i RSG
 - är gärna med / representerade i relevanta mötesforum
- Rekrytering pågår till NSG

NSG patientsäkerhet – VP 2024

Är nu beslutad

- Insatsområden:

- Nationella arbetsgrupper

- NAG Patienters och närståendes medverkan i patientsäkerhetsarbetet
 - NAG Verktyg för stärkt patientsäkerhetsarbete
 - NAG Uppföljning patientsäkerhet
 - *NAG Vårdhygien*
 - Arbetsgrupp högriskläkemedel (samverkan NSG Läkemedel och Medicinsk teknik)

NSG patientsäkerhet – VP 2024

- Insatsområden:
 - Samverkan med nationella aktörer
 - Stöd till regioner och kommuner utifrån behovsinventering 2023
 - Indikatorer inom PS-området
 - Revidering av nationella handlingsplanen
 - Konsekvenser av SKR:s nedlagda arbete
 - Material
 - MJG
 - Stöd till NPO/NAG
 - Introduktion till arbete med patientsäkerhet

Introduktion till arbete med patientsäkerhet

- Är nu publicerat på kunskapsstyrningvard.se
 - tillsammans med kort film som beskriver kunskapsstödet och hur det är tänkt att användas
- Introduktionen ska tjäna som stöd för:
 - arbete med att ta fram kunskapsstöd
 - (men också) för vårdgivares systematiska arbete med patientsäkerhet – både region och kommun

Stöd för att ta fram kunskapsstöd

Introduktion till arbete med patientsäkerhet – *en del av helheten*

Tänkt arbetssätt

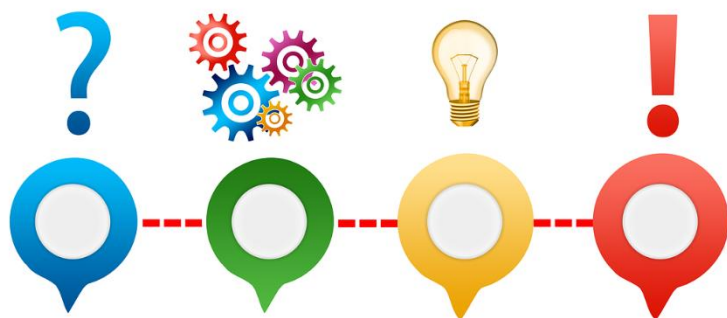
I framtagande av kunskapsstöd i kunskapsstyrningen bör NPO med deras NAG beakta patientsäkerhet.

I Huvudprocess för att ta fram kunskapsstöd

Här läggs "kontrollstation" för patientsäkerhet in.

I Vägledning konsekvensbeskrivning för kunskapsstöd

Här beskrivs konsekvenser av kunskapsstödet med avseende på patientsäkerhet.

Stöd för att ta fram kunskapsstöd

RSG patientsäkerhet i den sjukvårdsregion som har värdskap för aktuell NPO bistår vid behov.

Till stöd för arbetet finns:

- Nationell handlingsplan för patientsäkerhet
- Verktuget för stärkt patientsäkerhet
- Introduktion till arbete med patientsäkerhet

Slut

Agera
för säker vård

Aktuellt från Socialstyrelsen

3 april 2024

Charlotta George,
Sakkunnig i patientsäkerhet Socialstyrelsen
Chief Nurse Officer Sverige

Socialstyrelsens roll och uppdrag

Att stärka arbetet för en god och säker vård berör många aktörer

Socialstyrelsen har i uppdrag av regeringen att under 2020-2024 ansvara för samordning av insatser för genomförandet av den nationella handlingsplanen för ökad patientsäkerhet (RU 15152/2020).

- stödja arbetet med patientsäkerhet i landet
- samordna insatser för genomförandet av handlingsplanen
- analysera och återrapportera till regeringen

Läs gärna mer om roller och ansvar här:

<https://patientsakerhet.socialstyrelsen.se/ledning-och-styrning/roller-och-ansvar/myndigheter/>

Socialstyrelsens arbete med patientsäkerhet handlar om samordning, kunskapsstöd, utbildningsinsatser, metodutveckling samt uppföljning och analyser

- Nationell samordning (inkl. ordförande i Nationellt råd)
- Dialoger, utbildning och implementering av nationell handlingsplan
- Utifrån genomförd behovsanalys genomföra insatser som stödjer huvudmännens behov
- Internationellt arbete WHO, EU och Norden
- Slutrapportera nuvarande arbete med nationell handlingsplan
- Uppdatera och utforma en NY handlingsplan 2025-2030
- Indikatoruppföljning och indikatorutveckling
- Förvalta och utveckla webbplatsen Samlat stöd för patientsäkerhet
- Nationell patientsäkerhetsdag sep 2024
- Förvalta och utveckla nationell e-utbildning Säker vård

- Forum för lärande, digitala träffar och webinarium
- Kartläggning, inventering av verktyg och metoder
- Lägesrapportering - publicera ny lägesrapport
- Förstudie stärkt utbildning samt utveckling av nationella kompetensmål
- Insatser för att stärka arbetet med AMR/VRI
- Utveckling av markörbaserad journalgranskning (MJG) hemsjukvården, BUP, vuxen psykiatri sam plan för fortsatt arbete och utbildningsinsatser
- Patienten som medskapare – hearings, workshops
- Kommunikationsinsatser
- Beredskap och patientsäkerhet
- Insatser för säker läkemedelshantering

Arbetet med patientsäkerhet

Antalet patienter som drabbas av vårdskador minskar sakta

- 2018: 110 000 vuxna patienter drabbades
- 2022: 81 000 vuxna patienter drabbades

2018
8%

2022
6,8%

Resultat från markörbaserad journalgranskning i somatisk slutenvård

Men, fortfarande drabbas många patienter av vårdskador

Cirka **81 000 patienter** drabbas av vårdskada av varierande grad och närmare **30 000 patienter behöver en förlängd sjukhusvistelse.**

- 14% av de patienter som vårdats på **utlokaliserad** vårdplats drabbas av vårdskada
- 13% av de patienter som **återinskrivs** oplanerat har en vårdskada.
- Återinskrivning inom 30 dagar och vård på utlokaliserad vårdplats innebär en **fördubbling** av förekomsten av vårdskada
- Kostnaden för den extra vårdtid på drygt **585 000 vårddygn**, beräknas till drygt 8 miljarder varje år

Ett stort genomslag – men mycket arbete återstår

100%

av regionerna har en handlingsplan eller motsvarande för ökad patientsäkerhet

Regioner och kommuner uppger att den nationella handlingsplanen bidrar till

>60%

av kommunerna har eller håller på att ta fram en lokal handlingsplan

- ➔ Att stärka deras systematiska patientsäkerhetsarbete
- ➔ Struktur och en tydlig riktning
- ➔ Ökad medvetenhet och kunskap

Vi ser en förflyttning sedan den nationella handlingsplanen lanserades 2020

- **Alla regioner och många kommuner** har tagit fram lokala handlingsplaner som utgår från den nationella
- **Fler regionledningar och kommunala förvaltningsledningar** fattar beslut om handlingsplaner för patientsäkerhet
- Regioner och kommuner uttrycker att den **nationala handlingsplanen bidrar till deras arbete** att stödja vårdgivarna i samtliga av handlingsplanens fokusområden
- Kommuner och regioner uttrycker **utvecklingsbehov** och **behov av fortsatt nationellt stöd**
- Ta del av resultatet från både kommun och region enkäten här: <https://patientsakerhet.socialstyrelsen.se/ledning-och-styrning/nationell-handlingsplan/uppfoljning-inom-patientsakerhet/uppfoljning-av-handlingsplanens-genomforande/>

Samlat stöd för patientsäkerhet - webbplatsen som bidrar till ökad kunskap och vägleder fortsätter att utvecklas

Samlat stöd för patientsäkerhet

Webbplatsen beskriver hur du som chef, ledare och hälso- och sjukvårdspersonal kan arbeta för en god och säker vård. Målet är att så få patienter som möjligt ska drabbas av vårdskador.

Länk: <https://patientsakerhet.socialstyrelsen.se/>

25 000 chefer och medarbetare har redan gått den 😊 Säker vård – nationell utbildning i patientsäkerhet

- I januari 2024 var fler än 25 000 personer inskrivna i utbildningen - andra plats på listan av mest populära utbildningar hos Socialstyrelsen.
- Genomgång av synpunkter från utvärderingarna var tredje månad. Mycket ros och en del ris ("för lång").
- Genomgång och uppdatering av innehåll sker under 2024.
- Läs mer om och länk till utbildningen här:
<https://patientsakerhet.socialstyrelsen.se/om-patientsakerhet/aktuellt/saker-var-d--nationell-utbildning-i-patientsakerhet/>

Markörbaserad journalgranskning – ett arbete under utveckling

Markörbaserad journalgranskning

- Utbildning av granskningsteam inom BUP sedan 2021
 - Personal från två tredjedelar av landets regioner har deltagit hittills
- Pilotprojekt för utbildning inom hemsjukvård

Utredning pågår av hur SoS kan stödja arbetet för att identifiera vårdskador som del i det riskreducerande patientsäkerhetsarbetet

LinkedIn Agera för säker vård – följ oss och delta i samtalet om patientsäkerhet

Följ oss gärna här:

<https://www.linkedin.com/showcase/71272394/admin/feed/posts/>

"Vi vet att vi borde..."

Att involvera patienter och närstående i patientsäkerhetsarbete

Nationell arbetsgrupp – patienters och närståendes medverkan i patientsäkerhetsarbete

Lillemor Sjöberg och David Lidin

**Nationellt system
för kunskapsstyrning
Hälso- och sjukvård**

SVERIGES REGIONER | SAMVERKAN

Nationell arbetsgrupp – patienters och närståendes medverkan i patientsäkerhetsarbete

Uppdrag från Nationell Samverkansgrupp (NSG) Patientsäkerhet

- Inventering av nationellt/internationellt förekommande arbetssätt, metoder och verktyg
- Föreslå nya metoder/verktyg, värdera nationellt införande
- Plan för implementering och uppföljning

Arbetsgrupp

Annika Hässler, patientföreträdare, ordförande Funktionsrätt Stockholms län

Katrin Modig Pallin, Regionutvecklare Västra Götalandsregionen

Anna Kullberg, Vårdutvecklare, Region Gotland

Carolina Israelsson, Verksamhetsutvecklare, Region Örebro

Lisa Lundberg, Patientsäkerhetsstrateg, Region Uppsala

Sofie Tängman, Verksamhetutvecklare, Region Västerbotten

Tomas Edman, Koordinator, Experio lab, Region Värmland

David Lidin, Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS), Stockholms stad

Lillemor Sjöberg, chefsjuksköterska, Region Östergötland

Vägledning för patient- och
närståendemedverkan i
patientsäkerhetsarbete

Nationellt system
för kunskapsstyrning
Hälso- och sjukvård
SVERIGES REGIONER I SAMVERKAN

**Nationellt system
för kunskapsstyrning
Hälso- och sjukvård**

SVERIGES REGIONER I SAMVERKAN

Varför behöver patienter och
närstående involveras?

Lagar och föreskrifter

Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)

Tandvårdslagen (1985:125)

Barnkonventionen

Patientsäkerhetslagen (2010: 659)

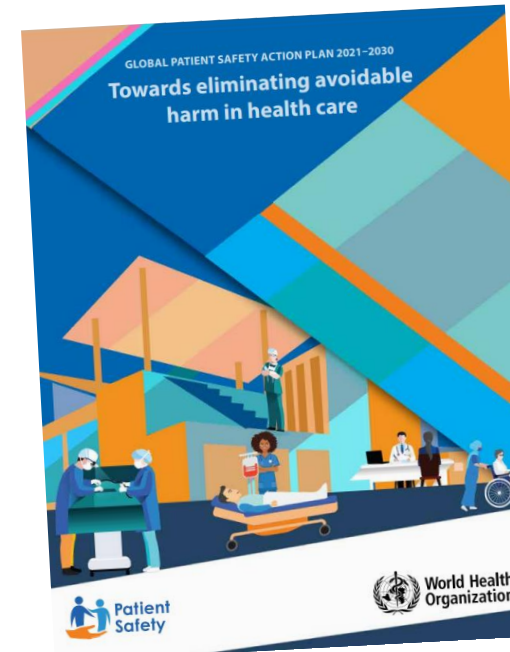
3 kap, 4 §

Vårdgivaren ska ge patienterna och deras närstående möjlighet att delta i patientsäkerhetsarbetet.

Patientlagen (2014:821)

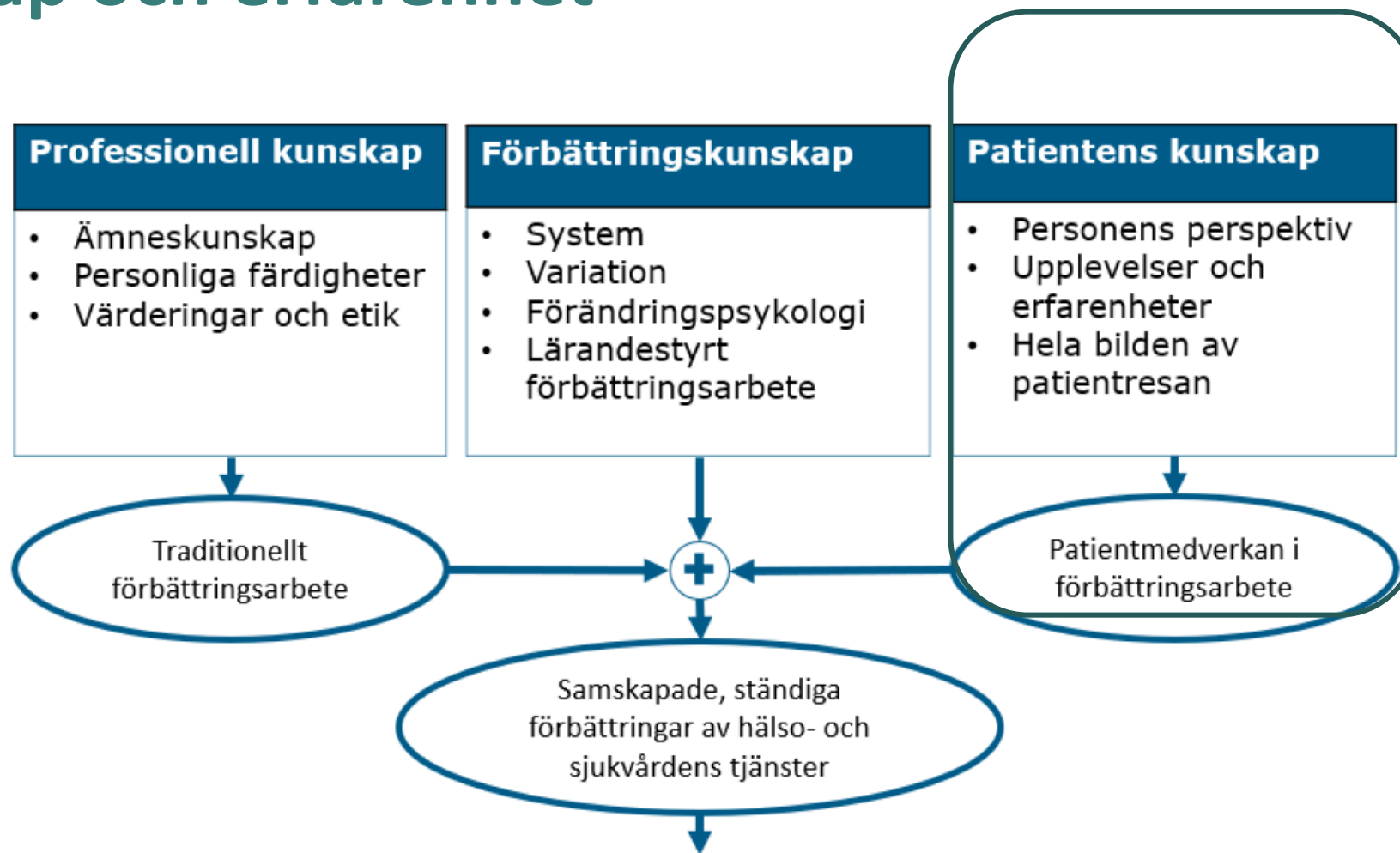
11 kap, 4 §

Patienten och dennes närstående ska få möjlighet att delta i vårdgivarens patientsäkerhetsarbete.

Nationellt system
för kunskapsstyrning
Hälso- och sjukvård

Kunskap och erfarenhet

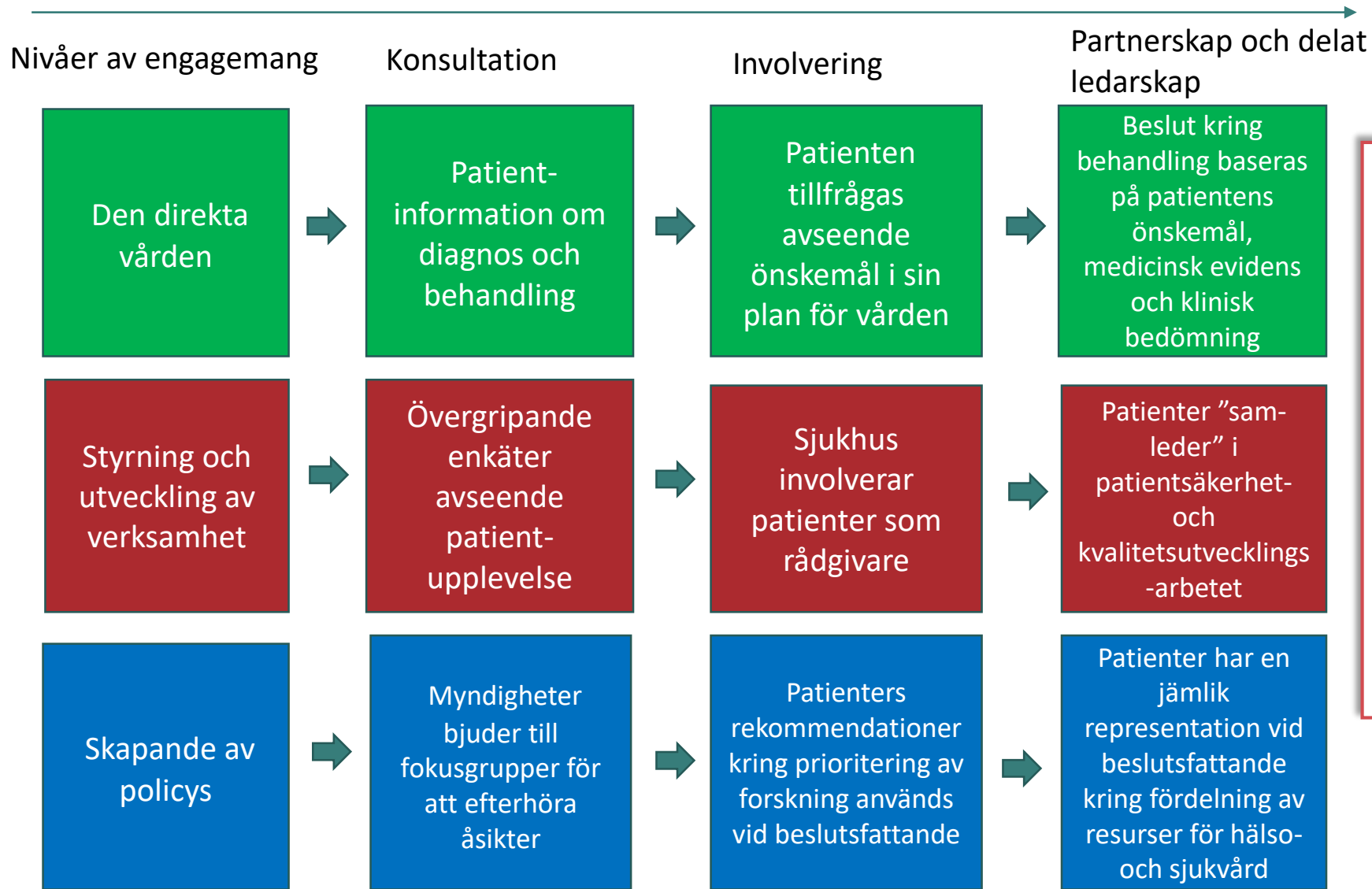

Förbättrade resultat för patienten och vården

Batalden & Stoltz 1993 samt Gustafsson, Bergerum, Patriksson, Tedsjö 2023

tionellt system för kunskapsstyrning
Hälso- och sjukvård

Kontinuum av delaktighet

Involvering innebär att patientens röst görs hörd på varje nivå av organisationen även när rösten är enbart en viskning...det kräver att organisationen lär sig och praktiserar partnerskap med patienten och hjälper patienter att utvecklas i detta.

National advisory group on the safety of patients in England.
A promise to learn – a commitment to act. Improving the safety of patients in England
 Crown publishing; Aug 2013. Sid 18

Carman, K.L., et al., *Patient and family engagement: a framework for understanding the elements and developing interventions and policies.* Health Aff (Millwood), 2013. **32**(2): p. 223-31.

Faktorer som påverkar engagemang/involvering:
Patient (uppfattning om patientrollen, hälsolitteracitet, utbildning), **Organisationen** (policys/kultur) och **Samhället** (normer, värderingar, lagar och avtal)

**Nationellt system
 för kunskapsstyrning
 Hälso- och sjukvård**

SVERIGES REGIONER I SAMVERKAN

Men vad innebär
patientsäkerhet?

Och vad kan påverka
involvering av patienter och
närstående?

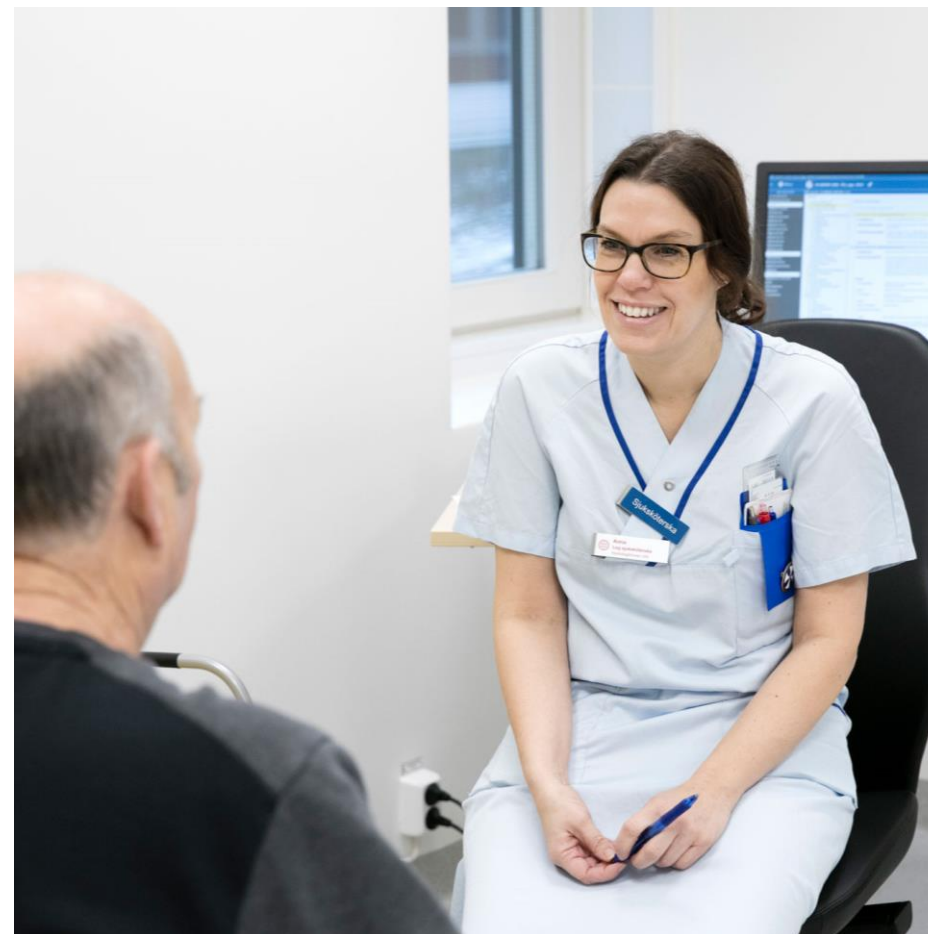

Lagens definition (PSL 2010:659): Skydd mot vårdskada

Definition av vårdskada:

Lidande, kroppslig eller psykisk
skada eller sjukdom samt
dödsfall...

UNDVIKBART

Patienters uppfattning av patientsäkerhet

Känslan av säkerhet

Att bli lyssnad på

Kompletterande perspektiv vid utredning av händelser

Förståelsen för hela patientens resa

Van Dael, J., et al., *Getting the whole story: Integrating patient complaints and staff reports of unsafe care.* J Health Serv Res Policy, 2022. **27**(1): p. 41-49.

Barrow, E., et al., *How do hospital inpatients conceptualise patient safety? A qualitative interview study using constructivist grounded theory.* BMJ Qual Saf, 2023. **32**(7): p. 383-393.

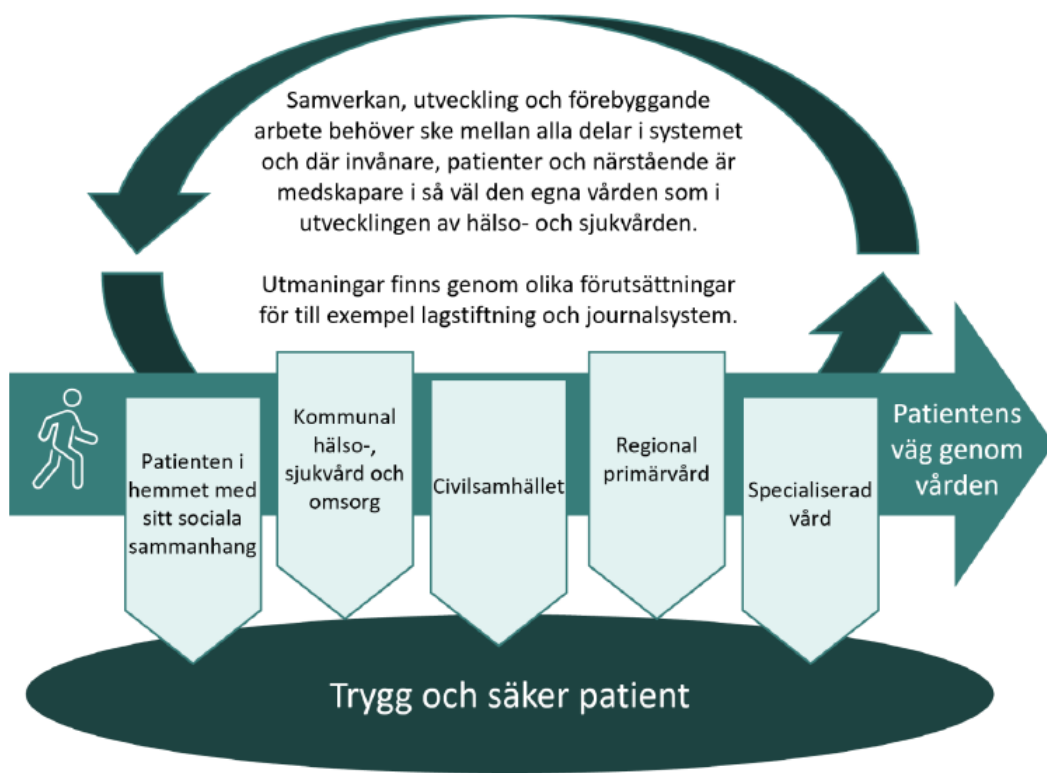
Hald et al, *It depends who you ask: divergence in staff and external stakeholder narratives about the cause of a healthcare failure.* J. Contingencies Crisis Manag, 2023:31:752-766

**Nationellt system
för kunskapsstyrning
Hälsa- och sjukvård**

SVERIGES REGIONER I SAMVERKAN

Patientens perspektiv

”Patienter och närstående är i hög grad involverade i hälso- och sjukvårdens processer genom insatser i olika vårdsektorer, i vårdens övergångar mellan olika direkta möten.

Bortsett från den direkta interaktionen med professionen behöver de utföra en bredd av handlingar som kräver förståelse för sätt att agera, vilka instruktioner som behöver följas, hur läkemedel ska tas och hur kommunikation med såväl specialistsjukvård och allmänsjukvård samt hemsjukvård ska hanteras.”

Fritt översatt efter
Liam Donaldson, Walter Ricciardi, Susan Sheridan and Riccardo Tartaglia (editors). *Textbook of patient safety and clinical risk management*. Chapter 10 The patient journey, National library of medicine 2021

**Nationellt system
för kunskapsstyrning
Hälso- och sjukvård**

SVERIGES REGIONER I SAMVERKAN

Hinder och möjligheter

Patientens perspektiv

Demografi

Att betraktas som "besvärlig"

Brist på feedback från vården

Rädsla för negativa konsekvenser

Brist på kunskap

Blind tro på vården

Vårdprofessionen

Lagliga hinder

Arbetsbörda

Ambivalens

Brister i infrastruktur

Bristande kommunikation

Organisationsfaktorer

Avsaknad av personcentrerat

förhållningssätt

Facilitatorer

Uppmuntra/stärka patienten

Dela information med patienten

Tillitsfulla relationer

Personcentrerat förhållningssätt

Organisatoriska resurser

Involvering när det som inte får hända ändå händer..

Vikten av förmåga

- att kommunicera om svåra situationer.
- till engagemang och medkänsla i dialogen med involverade.
- att lyssna in upplevelsen hos involverade på ett balanserat och stödjande sätt.

Öka kvalitet på utredning och bidra till öppenhet

Förutsättningarna

- Utbildning
- Förväntningar
- Stöd

Verktyg och metoder

Arbetsätt och metoder på individnivå

- Din säkerhet på sjukhus
- Gröna Korset
- Patienter med i riskbedömningar
- Safety-netting strategier
- Personcentrerad överrapportering
- Patientsäkerhet i realtid (PiR)

**Nationellt system
för kunskapsstyrning
Hälsa- och sjukvård**

SVERIGES REGIONER I SAMVERKAN

Arbetsätt och metoder på verksamhetsnivå

- Patientsäkerhet i realtid (PiR)
- Patientmedverkan i analysgrupp vid händelseanalyser
- Patientmedverkan vid riskanalyser
- Patienter och närstående med, förutom att svara på, i framtagande och analys av enkäter

Arbetsätt och metoder på organisationsnivå

- Tillgång till patient- och närståendeföreträdare för förbättringsarbeten (t ex genom Levande bibliotek eller liknande)
- Patienter och närstående råd

Slutord...

”Att på riktigt öppna för att låta patienter och närstående ha inflytande över hur vi gör vården säkrare kräver mod och att våga pröva.”

Personcentrerat förhållningssätt - individer med behov, resurser, egna förutsättningar och erfarenhetsbaserad kunskap.

Gemensam förståelse för hur vården kan göras och upplevas säkrare.

Patients och närståendes involvering i Socialstyrelsens arbete för en säker vård

4 april 2024

Louise Djurberg

Agera

för säker vård

Socialstyrelsens patient-, närstående och brukarinvolvering

- Rådet för styrning med kunskap – tio myndigheter, fördjupat arbete 2023 kring barns rätt till delaktighet, vägledning för ersättning av patienter och närstående
- Äldrerådet – pensionärsorganisationerna
- Rådet för barn och unga
- Rådet för funktionshindersfrågor
- Rådet för missbruks- och beroendefrågor

Patientsäkerhet 2015 - 2022

Involvering av patienter och närstående

- Mycket frågor från och kontakter med patienter och närstående
- Involverat patienter och närstående i workshoppar
- Regeringsuppdrag, ex. Samlat stöd för patientsäkerhet, klagomålshanteringen, nationell handlingsplan för ökad patientsäkerhet

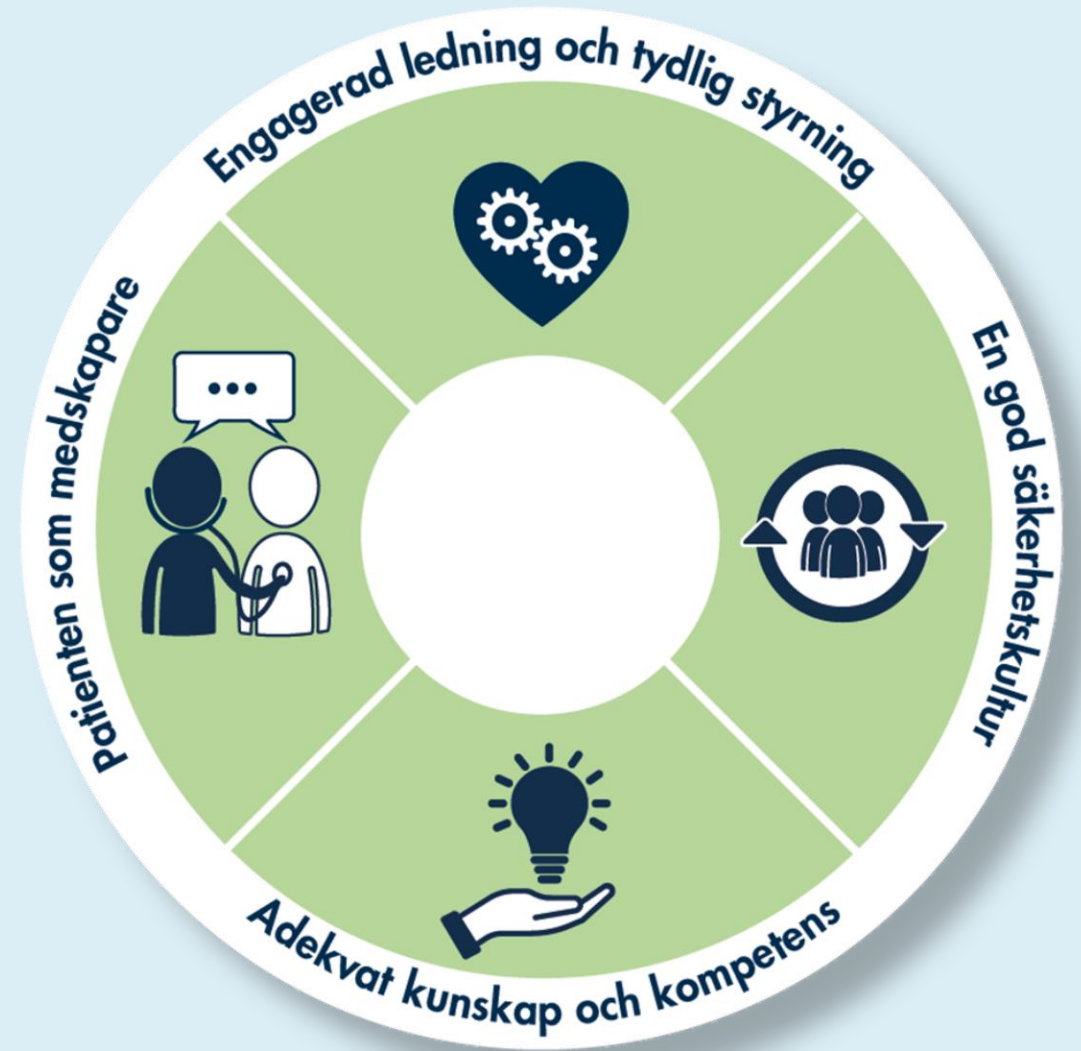
Januari 2020

- Agera för säker vård lanserades
- Sveriges första handlingsplan för ökad patientsäkerhet

Avstamp i de grundläggande förutsättningarna

- Engagerad ledning och styrning
- En god säkerhetskultur
- Adekvat kunskap och kompetens
- Patienten som medskapare

Patienten som medskapare – en grundläggande förutsättning för säker vård

- Vården ska långt som möjligt utformas och genomföras i samråd med patienten.
- Formerna för och graden av patientens delaktighet behöver utgå från patientens behov och önskemål
- Patienten behöver få god och anpassad information om sin vård och behandling och om eventuella risker
- Gör patienten delaktig på alla nivåer, i mötet, på regional och nationell nivå

Medskick från patienter och närstående

Vi sitter inne med kunskap, vi vet vilka riskerna är.

Involvera patienterna tidigt – inte sist. Var transparenta.

Prata inte om oss, prata med oss!

I grunden handlar det om kultur. Det spelar ingen roll hur välinformerad patienten är om det inte välkomnas i hälso- och sjukvården.

Fördjupad samverkan 2023 - 2024

Socialstyrelsens behov utifrån arbetet för en säker vård

Patienters och närståendes kunskap och perspektiv behöver tas tillvara och genomsyra arbetet med patientsäkerhet på olika sätt.

- I Nationellt råd för patientsäkerhet
- I uppdateringen och uppföljningen av den nationella handlingsplanen
- I kunskapsstöd som vänder sig till hälso- och sjukvården
- I stöd och information till patienter och närstående
- I kommunikationen med befolkningen kring frågor som rör patientsäkerhet

Internationella patientsäkerhetsdagen

Temat för de internationella patientsäkerhetsdagen 2023: Patienten som medskapare för en säker vård

Läs mer om WHO:s arbete med temat på:

<https://www.who.int/news-room/events/detail/2023/09/17/default-calendar/world-patient-safety-day-2023--engaging-patients-for-patient-safety>

Samverkan kring säker vård mellan närståendeorganisationer och Socialstyrelsen

1
Vad ska vi uppnå långsiktigt?
(Vilken vision skall vår samverkan ha?)

Vilka e,
samve

2
Skriv ner 4-5 viktiga kriterier för en lyckad samve

3
Prioriterade områden Represent:

Andra faktorer som är viktiga?

Workshop

Indelning i grupper – diskussioner utifrån frågor (dokumenterat särskilt).

Del 1 - Vad vill vi uppnå? Syfte och mål med samverkan

Synpunkter från diskussionen i storgrupp:

- Tillit – förtroende.
- Samverkan mellan aktörer. Målsättningen handlar om envägsinforma-
tion och samverkan mellan aktörer som skapar förutsättningar för att
skapar förutsättningar för att kunna
kor.
- Man kan inte ha en god samverkan om man inte har tillit.
- "Nya synpunkter från närståendeorganisationen på
närståendeorganisationen på
ten på
Delaktighet i vården
att vara delaktig i vården
vårdkvalitet
• "Vad vill vi uppnå? Syfte och mål med samverkan
enskiljande
ringer
• Om patientens önskan
kunnat
• En annan synpunkt
profer
• Viktigt att ha i åtanke
mer förståelse
alstyrkan
bass
• Slå hål i isen
inte.
• Det är viktigt att ha en tydlig
dess
ation
• Hur vill vi samverka?"

Nationella patientsäkerhetsdagen 2023

Den nationella handlingsplanen för ökad patientsäkerhet var utgångspunkt för dagen med särskilt fokus på

- hur vi på bästa sätt kan stärka patienten som medskapare för en god säker vård
- samverkan mellan kommuner och regioner.

Planering av 2024 års dag pågår.

Patientrepresentant deltar i planeringen.

Referensgrupp under 2024

Syfte:

Att stärka patienters och närståendes involvering i Socialstyrelsens arbete med säker vård på nationell nivå

Mål:

Att patienters och närståendes perspektiv och synpunkter integreras i Socialstyrelsens strategiska arbete med säker vård

Arbetsätt:

Digitala och fysiska möten fyra gånger under 2024. Utvärdering i slutet av året

Möte mars 2024 - förslag på samverkansområden under året

- 1) Den nationella handlingsplanen för ökad patientsäkerhet kommer uppdateras 2024 - stort värde i, och behov av, att få patienters och närståendes kunskap in i arbetet och röster kring vilka behov av stöd och insatser som behöver belysas i den uppdaterade versionen.
- 2) Diskutera behov av stödmaterial kring säker vård, riktat till patienter och närstående

